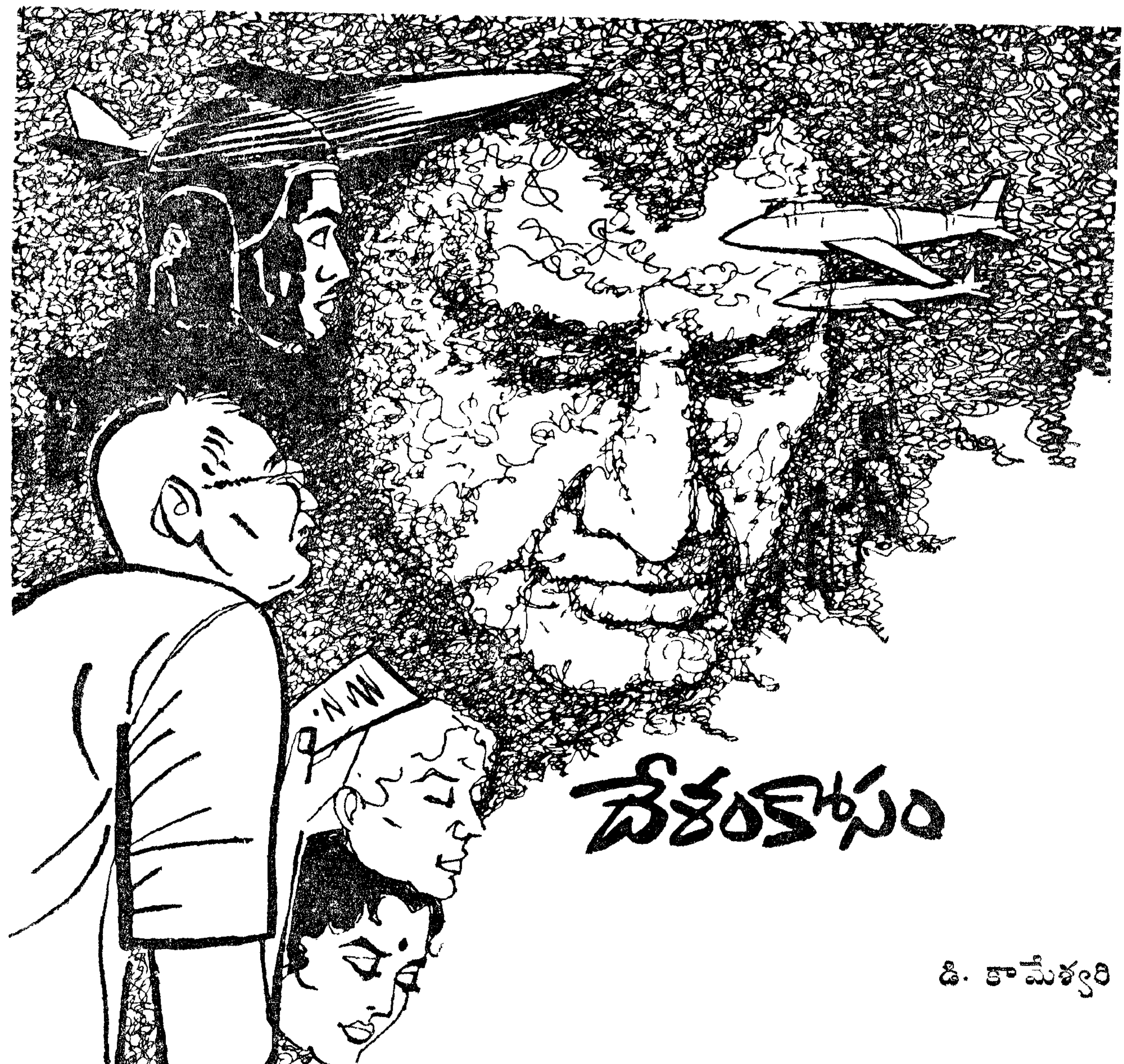

దేశంకోసం

డి. కామేశ్వరి

మధ్యాహ్నం మూడు గంటలకి కాఫీ, త్రాగి వీధి వరండాలో వాలు కుర్చీలో పడుక్కొని పేపరు చూస్తున్న నేను ఎదురింటినించి ఒక్కసారిగా వినవచ్చిన ఏడ్పులకి తెల్లబోయాను గతుక్కుమన్నాను ఒక్క క్షణం ఆగి, ఇంకోసారి సరిగా విని ఆ ధ్వని మూర్తి యింటినించే అని దృఢపరచుకుని, వున్నవాళ్ళు వున్నట్టే లేచి, తడబడే అడుగులతో మూర్తి యింటికి బయలు దేరాను

గుమ్మంలో అడుగు పెట్టగానే దృశ్యం చూసి నిశ్చేష్టుడనై పోయాను గోడకి జారబడి పోయి, నేల మీద కూర్చున్న మూర్తి మూసిన కళ్ళనించి నీరు జారుతూంది ప్రక్కనే మూర్తి భార్య రాజేశ్వరమ్మ స్పృహ లేనట్టుగా నేల మీద పడివుంది మూర్తి తల్లి ముసలావిడ పెద్దగా శోకాలు పెడుతూంది "నీకప్పుడే నూరేళ్ళు నిండి పోయాయిరా నాయనా ఎద్దుగ్రా అంటే ఆపనికి పోయావుగదరా, నీ చావుకే వచ్చినట్టుంది ఈ యుద్ధరీ, "నాయనా గోపీ" అంటూ ఏడుస్తూంది. పురిటికి పుట్టింటికి వచ్చిన మూర్తి, ఆఖరి కూతురు ఏడుస్తూనే తల్లిని

పెట్టుకు వోదారుస్తూంది.

అప్పటికే నాకు సంగతి అర్థం అయింది వెంటనే మూర్తి పక్కకి వెళ్ళి "ఏమిటిరా మూర్తీ! ఏమయిందిరా?" గాభరాగా అడిగాను నాగొంతు విని ముసలావిడ గొంతు హెచ్చించింది మూర్తి కళ్ళు తెరిచి బావురు మన్నాడు 'గోపి, గోపిరా ' అస్పష్టంగా అంటూ ప్రక్కనే పడివున్న గులాబిరంగు కాగితం అందించాడు వణుకుతున్న చేతులతో టెలిగ్రాం విప్పాను అది ఎయిర్‌ఫోర్సు అధికారుల వద్ద నుండి— 'మీ కుమారుడు పైలట్ ఆ సరు గోపీనాధరావు నిన్నటి యుద్ధంలో మరణించాడని తెల్పుటకు విచారిస్తున్నాం' — గోపీ! గోపి చనిపోయాడా? ఒక్క క్షణం ఏం తోచని దిగ్భ్రమలో ఉండి పోయాను గుండె లవిసేలా ఏడుస్తున్న ఆ తల్లిదండ్రులని ఏమని ఓదార్చాలో కూడా తెలియలేదు నాకు

"ఎంత పని జరిగిందిరా మూర్తీ, యిలా అయిపోతాడని యెన్నడూ అనుకోలేదు, ఎంత దురదృష్టం—యింత చిన్న తనంలోనే వాడికి నూరేళ్ళు నిండి పోతాయని, మిమ్మల్ని యిలా దగాచేస్తాడని ' పట్టుకున్న గొంతుతో ఏదో అన్నాను

"గోపీ, గోపీ, యెక్కడున్నావు నాయనా, ఎంత చెప్పానురా, వద్దురా ఈ పని నీకని వినకుండా వెళ్ళి చేతులారా చావుకొని తెచ్చుకున్నావుగదరా, బాబు," మగవాడినని కూడ మరచి గుండెలు పగిలేలా దుఃఖించ సాగాడు మూర్తి

"వూరుకో మూర్తీ, ఎంత ఏడుస్తే మాత్రం పోయినవాడు తిరిగి వస్తాడా? కొంచెం ధైర్యం తెచ్చుకో, నీవే యిలా అయితే ఇంక ఆవిడ సంగతి ఏమిటి? కాస్త గుండె నిబ్బరించుకోవాలి " ఏదో పైకి వోదార్పు మాటలు చెపుతున్నా నాకూ కళ్ళనీరు ఆగడం లేదు

"ఇంత పని చేస్తాడని యెన్నడూ అనుకోలేదు, గోపీ!, బాబూ, నాయనా " వాళ్ళ దుఃఖానికి అంతం లేదు

"మూర్తీ, ఒకటి చెపుతున్నాను విను నీ కొడుకు దేశంకోసం ప్రాణాలు అర్పించాడు అలాంటి ధీరుడిని కన్నందుకు నీవు గర్వించాలి, దేశరక్షణకోసం తన కర్తవ్యం నిర్వహించి, ప్రాణాలు అర్పించిన కొడుకుని చూసి నీవు దుఃఖం మరచి గర్వించాలి " అంతకంటె ఏం చెప్పాలో నాకు అర్థం కాలేదు

"నీ కెలా తెలుస్తుందిరా నాబాధ గుండెలు మండి పోతున్నాయి, కడుపు తీపి బాధ ఇలాంటిమాటలతో తీరుతుందా? "

"అవుననుకో, నాకు తెలుసు, నీబాధ అయినా కొంచెం వోదార్పు చెందాలి, అంతకన్న చేయగలిగింది ఏముంది?"

మూర్తి భార్య రాజేశ్వరమ్మ ఇంత సేపటికి కళ్ళు తెరచింది ఆ శోక మూర్తిని, ఆ తల్లిని చూస్తూంటే గుండెలు ద్రవించాయి 'బాబూ, గోపీ, నాయనా ఎక్కడవున్నావు? ఎక్కడికు వెళ్ళి పోయావు నన్నొదిలి—ఒక్కసారి కనిపించు నాయనా ? ఎంత బ్రతిమిలాడానురా నాయనా, నీకీ ఉద్యోగం వద్దని వినకుండా వెళ్ళి నన్నిలా అన్యాయం చేసి వెళ్ళి పోయావా? . గోపీ " సంస్కారం అడ్డురాగా పెద్దగా ఏడ్వలేక కొంగు నోట్లో కుక్కుకుని కుళ్ళి కుళ్ళి ఏడ్వసాగింది

"వూరుకో అమ్మా, వూరుకో, మీకూ వాడికి ఋణం చెల్లిపోయింది అంతే! ఇంక గుండె రాయి చేసుకోవాలి మీరు "

ముసలమ్మగారి శోకాలకి ఇరుగు పొరుగు చేరి ఎవరికి తోచిన విధంగా వారు వోదార్చ సాగారు ఎన్ని విధాల వోదారుస్తే ఎన్ని స్వాంత వచనాలు చెపితే మాత్రం తీరేదా ఆబాధ! ఉత్తి మాటలతో తీరుతుందా గర్భశోకం!

బాధ్యతలు, బరువులు అన్నీ తీర్చుకు నిశ్చింతగా వుండవలసిన ఈ వృధాప్యంతో ఇంతటి కష్టం రావడం మూర్తి దుర దృష్టం! రోజుకి ఎన్నివందలమంది తల్లిదండ్రులు యీ విధంగా విలపిస్తున్నారో!

*

గోపి చనిపోయాడన్న సత్యం నా మనసుని పిండసాగింది పట్టుమని ఇరవై రెండేళ్ళు లేని గోపికి ఆయుష్షు అప్పుడే తీరిపోవడం ఎంత దౌర్భాగ్యం! గోపి ! గోపిని చిన్న తనం నుంచి ఎరుగుదును నేను పొట్టి నిక్కర్సు, ఏదిబడి చదువు, పంట్లాలు, కాలేజి చదువు, ఎయిర్‌ఫోర్సులో చేరడం అన్నీ ఎరుగుదును నేను

' రామ్మూర్తి నాకు గాఢమిత్రుడే గాక, ఇద్దరికీ యెక్కడో దూరపు బంధుత్వం కూడ వుంది. ఇద్దరం ఒక వూర్లో పుట్టి పెరిగి, ఇంటర్ మీడియట్ వరకు సహపాఠకులం ఇంటర్ తర్వాత మూర్తి ఇంజనీరింగుకు వెడితే, నేను బియస్సీ, ఎమ్. ఎస్సీ చదివి, మూర్తి సూపరిన్టెంట్ ఇంజనీరుగా, నేను కాలేజి ప్రిన్సిపాల్‌గా రిటైరై, మళ్ళీ ఇద్దరం ఒకే వూళ్ళో, ఎదురెదురుగా ఇళ్ళు కట్టుకుని స్థిర పడ్డాం మూర్తి పిల్లలందరూ పెద్ద వాళ్ళయి పోయారు ఆడ పిల్లలందరికి పెద్ద సంబంధాలు చేశాడు పెద్ద కొడుకు చదువు తప్ప ఇంకో ధ్యాసలేకుండా బుద్ధిగా చదువుకుని, ఇంజనీరింగ్ చదివి పెద్ద ఉద్యోగంలో ఉన్నాడు

ఎటొచ్చి మూర్తికి ఎప్పుడూ రెండో కొడుకు గోపి గురించే బెంగ! చిట్టచివర మూర్తికి వయసు మళ్ళాక పుట్టిన గోపి గురించే వూరికే బాధపడేవాడు

గోపిది చిన్నప్పటి నించి వింత స్వభావమే! కోపం, పంతం తొందరపాటు అన్నీ ఒక పాలు యెక్కువే! ఎన్నిదెబ్బలు తిన్నా అన్న మాట మీదే నిలబడేవాడు తన మాటే నెగ్గాలనే వాడు

చిన్నప్పటి నించి గోపికి చదువుమీద కంటె ఆటపాటల మీద, మెకానిజం మీద ఇంటరెస్టు చూపేవాడు బొత్తిగా చదువు మీద ధ్యాసలేకుండా వుండేవాడు ఇంట్లో ఎప్పుడూ ఏ స్క్రూడ్రైవరో పట్టుకుని ఆ స్విచ్‌లు మార్చి ఇంకోటి బిగించడం, ప్లగ్గులు ఒకదాని దొకటి మారుస్తూ వుండడం, రేడియో విప్పి ఆ వైర్లు తనిఖీ చేయడం ఫేన్సు విప్పి ఆయిలింగ్ చేస్తూండడం, ఏ ఇస్త్రీ పెట్టో, హీటరో బాగు చేయడం ఇలాంటి పన్లే చేస్తూండేవాడు వాళ్ళ నాన్న లేనప్పుడల్లా కారు ఎక్కి ఆ వైర్లు బేటరీలు అవి ఎలా పనిచేస్తున్నాయో చూడడం, అన్నీ విప్పి చివాట్లు తినేవాడు. పట్టుమని పదిహేనేళ్ళు లేకుండానే కారు డ్రైవింగ్ నేర్చుకున్నాడు ఇంక గేమ్సు, అందులో క్రికెట్ అంటే విపరీతమైన పిచ్చి క్లాసులు ఎగగొట్టి కూడ మేచ్‌లు ఆడుతూండేవాడు సరే ఈ కాలపు అందరి పిల్లల్లాగా సినిమాల పిచ్చి,

రోజుకో మడత నలగని బట్టల కోసం యింట్లో వేధించడం అంతా సరేసరి.

గోపీని గురించి అస్తమానూ నా దగ్గర వాపోయేవాడు మూర్తి. "ఏమిటోరా, వీడికి బొత్తిగా చదువు మీద ధ్యాసేలేదు, ఎలా పైకి వస్తాడో! వీడి వరస చూస్తుంటే బాగుపడే లక్షణాలు కన్పడడంలేదు, ఎంత చెప్పినా, ఎన్ని విధాల చెప్పినా వాడి కర్థం కావడంలేదు. ఏం చేయాలో బోధపడడం లేదు'' అంటూ ఒకటే బాధ పడేవాడు

"ఆ. ఇంకా కుర్రతనం నాలుగు రోజులు పోతే వాడే తెలుసుకుంటాడు పోనీ వాడి కిష్టమైన త్రోవనే వెళ్ళనిద్దాం, ఏ మెకానికల్ ఇంజనీరింగో చదివించవచ్చు '' అని ఏదో సర్దిచెప్పేవాడిని

"ఆ వీడి మొహం, ఇంజనీరింగ్ కూడ చదువుతాడా వీడు, అంతవరకైనా వెళ్ళాలిగదా, వీడి చదువు వరస యిలా వుంటే, ఏం పెద్ద చదువులు చదువుతాడు ''నిస్పృహగా అనేవాడు మూర్తి

ఆఖరికి అందరం అనుకున్నట్టుగానే మెట్రిక్ రెండవసారి తప్పి, ఇంటర్ బొటాబొటి మార్కులతో ప్యాసు అయ్యాననిపించుకుని, బి యస్సీ రెండో సంవత్సరం పరిక్ష పోగానే ఇంక చదవనంటూ ఇంటికి వచ్చేశాడు గోపి అందరూ ఎన్నివిధాలుగానో చెప్పారు. తల్లి బ్రతిమిలాడింది తండ్రి కేకలు వేసి తిట్టాడు. అయినా ఇంక చదవనని మొండికేత్తాడు తనకి చదువుమీద ఇంటరెస్టు లేదని, ఎంత చదివినా తనకు రాదని, ఇష్టంలేని చదువులు చదివి ప్యాసుకాలేనని, తనకి ఎయిర్ ఫోర్సులో చేరాలని సరదాగా వుందని, దానికి ఈ చదువు చాలని అన్నాడు తల్లి 'అది ప్రమాదమైన ఉద్యోగమని' వద్దని బ్రతిమిలాడింది మూర్తి "చదవక పోతే నీ ఖర్మ! ముష్టెత్తుకో! నీచదువుకి గుమాస్తా ఉద్యోగం తప్ప యింకేదిరాదు నీ యిష్టం, ఆలోచించుకో'' అని చివాట్లు పెట్టాడు 'ఎంతమంది ఎన్ని విధాల చెప్పినా వినలేదు

ఆ రోజు మధ్యాహ్నం చేతిలో పేపరు పట్టుకుని గోపి నాదగ్గరకి వచ్చాడు, 'మీరేనా చెప్పండి బాబాయి' అంటూ ఏమిటన్నట్టు ప్రశ్నార్థకంగా చూశానునేను.

'అదే చూడండి బాబాయి, నాకీ చదువు ఇష్టంలేదు అంటే ఇదే చదవ మంటారు నాన్నవాళ్ళు.....'

"చదవక పోతే ఏంచేస్తావు గోపీ!? పెద్ద చదువులు చదవకపోతే పెద్ద ఉద్యోగాలు ఎలావస్తాయి?....

"అదికాదు, ఇంటరెస్టు లేనిది, బలవంతంగా చేయిస్తే మాత్రం వస్తుందా నాకు ఎయిర్ ఫోర్సులో చేరాలని ఎంతో సరదాగా వుంది దాని కయితే ఈ చదువు చాలు, హాయిగా బోలెడు జీతం, లైఫ్ ఎన్‌జాయ్ చేయవచ్చు నే నెలాగూ పెద్ద చదువులు చదువలేను, పెద్ద ఉద్యోగాలు చేయలేను, దీన్లో అయితే ఈ చదువుతోనే చాలపైకి వెళ్ళి పెద్ద ఆఫీసర్ని అవగలను ' '' ఉత్సాహంగా చెప్పుకుపోసాగాడు గోపి

"కాని, ఎలాగైనా రిస్కు జాస్తేనోయి! అమ్మ, నాన్న భయపడ్డం సహజమేగదా,'' గోపి చిరాగ్గా నుదురు చిట్లించాడు "మీరూ అలాగే అంటారేమిటి బాబాయ్, ఎంత మంది ఎయిర్‌ఫోర్సు, ఉద్యోగాలుకి వెళ్ళడం లేదు ఎంత మంది పెద్ద పెద్ద ఉద్యోగాలు చేస్తూ దర్జాగా లేరు ఎయిర్ ఫోర్సులో జాయిన్ అయినంత మాత్రాన వెళ్ళిన వాళ్ళందరూ చచ్చిపోతారా? మనకి ఆయుష్షు తిన్నగా వుంటే ఎక్కడుంటే మాత్రం ఏం? అందరూ ఇలాగే అనుకుంటే యింక ఆ ఉద్యోగాలు చేసేదెవరు? నాన్న ఇన్ని వేదాంత గ్రంథాలు చదువుతారు, అమ్మ భగవద్గీత వల్లిస్తుంది రోజూ, 'మనిషికి చావు అన్నది ఒకసారే గాని ఇన్నిసార్లు రాదుగదా, ఆ చావు ఎక్కడున్నా వెంటాడుతుంద'న్న సత్యం మీ కందరికీ తెలిసే ఇలా అనవసరంగా ఎందుకు భయపడతారో నా కర్థంకాదు '' గోపి ఆవేశంగా అన్నాడు

నేను ఆశ్చర్యంగా గోపి వైపు చూశాను గోపికి యిన్ని తెలుసా? ఆశ్చర్యానందాలతో ప్రసంశాపూర్వకంగా చూశాను ఎంత చక్కగా చెప్పాడు!

"ఏం కాదా బాబాయ్, నేను చెప్పింది నిజం కాదా? నాకు బ్రతికే యోగంవుంటే, ఆయుష్షు తిన్నగా వుంటే, విమానాల్లో ప్రయాణం చేసినంత మాత్రాన చచ్చిపోతానా? ఇంకో ఉద్యోగంలో వుంటే ఆ చావురాదా? హాయిగా పెద్ద జీతాలతో జల్సాగా బ్రతకవచ్చు బ్రతికినన్నాళ్ళు,... చచ్చిపోతే ఏబాధ లేదు.. నా కెందుకో చాల సరదాగా వుంది ఎయిర్ ఫోర్సులో చేరాలని, అమ్మ, నాన్న ఎంత మాత్రం వీల్లేదంటున్నారు, మీరేనా నచ్చచెప్పండి బాబాయ్."

"నిజమే గోపీ, చావు అన్నది యెక్కడున్నా, ఎవరూ తప్పించుకోలేరన్న సత్యం అందరికీ తెలిసిందే అయినా, వీలయినంత వరకు మృత్యుపరిసరాలకి దూరంగా వుండాలని అందరూ ఆదుర్దా పడ్డం సహజమేగదా! పోనీ నీ కెందుకు యింత పట్టుదల, అమ్మ నాన్నలని అనవసరంగా నొప్పించడం యెందుకు, చక్కగా మీ అన్నయ్య లాగా నీవు ఏ ఇంజనీరింగుకో వెళ్ళి బుద్ధిగా చదువుకో కూడదా?.

"నాకీ చదువు వంట పట్టదని ఎన్ని మార్లు చెప్పినా మీరెవరూ ఎందుకు వినరు? మీరూ ఇలాగంటారని అనుకోలేదు, నాన్నకి నచ్చచెప్తారన్న ఆశతో వచ్చాను'' నిస్పృహగా అన్నాడు గోపి

నాకు జాలి వేసింది అంత ఉత్సాహంతో ఉన్నవాడిని నిరుత్సాహపరచడం భావ్యం కాదని పించింది పోనీ దీన్లో అయినా పైకి వస్తాడేమో అనిపించింది

"అలాగే, మీ నాన్నకి చెప్తాగాని, ఎయిర్ ఫోర్సు సెలక్షన్ కూడ కష్టమే అనుకుంటాను, దానికీ రిటెన్ టెస్టు, సెలక్షన్, ట్రైనింగ్ అన్ని వుంటాయి, నీవు నెగ్గగలవా?''

"వో, అదెంత,'' ఉత్సాహంగా అంటూ పేపరు తెరిచాడు గోపి ఇదిగో చూడండి పర్మనెంట్ రిక్రూట్ మెంట్ గురించి అడ్వర్టైజు చేశారు, వాళ్ళడిగినవన్ని నాకు సరిపోతాయి'' అంటూ చూపించాడు.

మొత్తానికి ఎలాగైతేనేం అనుకున్నది సాధించాడు గోపి నా బోధవల్ల, నేను ధైర్యం చెప్పడం వల్లనైతేనేం, గోపి మొండి పట్టుదలవల్ల నైతేనేం, కొడుకు ఎలాగూ పెద్ద చదువులు చదివే సూచనలు లేవు, ఈ విధంగా నైనా పైకివస్తాడేమో అన్న ఆశ వల్ల నైతేనేం సగం అయిష్టంతోనే గోపి ఎయిర్‌ఫోర్సులో చేరడానికి వప్పుకున్నాడు మూర్తి

అసలు మూర్తి వాళ్ళ ఉద్దేశం 'ఆ

'ఆంధ్ర పత్రిక వారపత్రిక'లో ప్రచు
రణకు ఇండియన్ ఇంక్‌తో ...
సులు మాత్రమే పంపాలి. సాధారణంగా
4" × ", 4" × 4" చిత్రాలు పత్రి
కలో ప్రచురింపబడుతుంటాయి. ఎడి||

పండిత
డి. గోపాలాచార్యులవారి
జీవామృతం
ఆరోగ్యానికి బలానికి
ఆయుర్వేదాశ్రమం
(ప్రైవేట్) లిమిటెడ్
మదరాసు-17

సలహా
క్షీణించియున్న ఆనందం, బలం, శక్తిని తిరిగి
చేర్చుటకు ఆహ్లాదకరమైన పద్ధతి. నరాల బలంకు
పై పూతకు వాడే తైలం. 1 సీసా రు 11-50
స్పెషల్ రకం అర్జంటు గుణంకు రు. 27/-
విద్యార్థులు పంపుతూ జవాబుకు కవరు పంపాలి.
డాక్టర్ రత్నం సన్స్,
Sex Specialists (Estd 1904)
అఫ్జలుపురా మార్కెట్ వద్ద, మలకపేట బిల్డింగ్స్
హైదరాబాద్-36 (ఆంధ్రప్రదేశ్)

నిర్మల
ఆయుర్వేదిక్
టాయిలెట్ సబ్బు

అన్ని చర్మ వ్యాధులను పోగొట్టి
చర్మమును ఆరోగ్యముగాను,
పరిశుభ్రముగాను వుంచును
తయారు చేయువారు:
నిర్మల కెమికల్స్, కొచ్చిన్-2
ఏజంటు: ...

దేశంకోసం

వీడి మొహం, వీడెలాగూ సెలక్టు అవడు. వాళ్ళే పనికిరారు పొమ్మంటే అప్పుడే మానుకుంటాడు' అని భావించాం. అదీ కాక మూర్తికి విపరీతమైన నమ్మకం జాతకాలంటే! కొడుకు ఆయుష్షుకి అరవై ఏళ్ళలోపల ఏఢోకా లేదని, భయం పడవలసిన అవసరం లేదని నచ్చచెప్పు కున్నాడు.

అందరం అనుకున్నట్టుగాక, గోపి రిటెన్ టెస్ట్‌లో ఫస్టున వచ్చి, మంచి రేంకుతో సెలక్టు అయ్యాడు. అప్పుడు కూడ వాళ్ళమ్మ ఏడ్చి, వాళ్ళనాన్న వద్దని బ్రతిమిలాడినా, ఇంక వింటాడా గోపి?

చూస్తుండగానే ఏడాది ట్రైనింగ్ పూర్తిచేసి, పైలట్ ఆఫీసరుఅయి, జెట్, హంటర్ల ట్రైనింగ్ కోరుకుని, ఇంగ్లండు వెళ్ళాడు గోపి! అప్పుడు మూర్తి భయపడి 'జెట్ ట్రైనింగ్ ఎందుకు కోరావు. అది యింకా ప్రమాద మైనది గదా' అని రాస్తే 'దీన్లో అయితే ఇంకా తొందరగా పైకి రావచ్చు. జీతాలు కూడ ఎక్కువ' అని రాశాడు గోపి. గోపికి ఎంతసేపూ ఎంత ఎక్కువ సంపా దిస్తే అంత జల్సాగా ఖర్చు పెట్టుకో వచ్చన్న ఉద్దేశమే!

ఆరునెలలు ఇంగ్లండులో ట్రైనింగ్ పూర్తి చేసుకుని, ఇరవైరోజుల సెలవుమీద ఇంటికి వచ్చిన గోపిని చూసి అందరం ఎంతో ఆనందించాం. ఈ ఏణ్ణర్థంలో, గోపిలో చాలా మార్పు వచ్చింది. బాగా పొడు గయి, వళ్ళు వచ్చి, రంగు వచ్చి నిండుగా వున్నాడు. డ్రస్సు వేసుకుంటే పెద్ద ఆఫీస రులా దర్జాగా వున్నాడు. పూర్వపు బాల్య చేష్టలు, అమాయకత్వం, అల్లరితనం పోయి హుందాతనం, మాట మన్నన, మర్యాద అన్ని వచ్చాయి. రోజుకో డ్రస్సు వేసుకొని, సూటు బూటుతో చకచక యింగ్లీషు మాట్లాడే గోపినిచూసి మూర్తివాళ్ళు పొంగి పోయారు. కొడుకు ప్రయోజకుడైనందుకు ఆనందించారు.

గోపిని చూసి వాళ్ళమ్మ సంతోషించినా 'అసలే తొందర మనిషి, వెనకాముందు చూసుకోడు. ఎప్పుడేం చేసా డో' అని బెంగ పెట్టుకుంటూ నాటా డితే గోపి హేళనగా నవ్వి త్రోసి పారేసేవాడు. "అం దరూ నన్నో చాతకాని వాడి క్రింద జమ కట్టారుగాని, నా అధికారులు, కొలీగ్, అందరూ నన్నూ, నా ఎఫిసెన్సీని ఎంతమెచ్చు కుంటారో తెలుసా! 'పిలాంటివాళ్ళే. ఎయిర్ ఫోర్సుకి కావాలి అంటూ నా ధైర్యసాహసాల్ని పొగుడుతారు' అంటూ ఇంగ్లండులోనూ ఇండియాలోనూ పైఅధికారులు ఇచ్చిన యోగ్యతాపత్రాలు చూపించాడు.

'గోపి యీజ్ వన్ ఆఫ్‌ది ఎఫిసెంటి పైలెట్స్' అన్నసర్టిఫికేట్లు చూపాడు. గోపి యింత ప్రయోజకుడైనందుకు ఎంతో ఆనందించాం అందరం.

గోపిని చూశాక 'ఒక్కొక్కరికి ఒక్కొక్క లైనులో ప్రవీణ్యత, ఇంటరెస్టు వుంటుంది. మనంఅది గుర్తించి మనం వాళ్ళని ఆతోవనే వెళ్ళటానికి ప్రోత్సహిస్తే ఎంతవారేనా అవు తారనిపించింది.

* * *

గోపి యిరవై రోజులు శలవ గడిపి డ్యూటీలో జాయిన్ అయిన నెలరోజుల కూడ కాకనుండే పిడుగులాంటి వార్త— పాకిస్తాన్‌తో యుద్ధం! ఆ వెంటనే గోపి నించి ఉత్తరం! తనని ఫ్రంట్‌కి పంపిస్తు న్నారని, రేపే బయలుదేరి వెళ్ళాలని, తన కోసం భయపడవద్దని, ఆదుర్దా పడవద్దని నాలుగు లైన్లు రాశాడు ఇంటికి.

అది చూసి మూర్తి వాళ్ళు చాల ఆదుర్దాపడ్డాడు. అనుక్షణం ఎలాంటి వార్త వినవలసి వస్తుందోనన్న చింతతో గడిపే వారు. రోజుకి ఎన్ని విమానాలు కూలిపోతు న్నదీ, ఎంతమంది చనిపోతున్నదీ విని బెంగతో సతమతమయ్యేవారు. 'అసలే తొం దర మనిషి, మొండి ధైర్యం, ఏంచేస్తాడో' అని నా దగ్గిర వాపోయేవాడు మూర్తి.

'మరేం ఫరవాలేదు, గోపికి చాకచక్యం ధైర్యం అన్ని వున్నాయి.' అని ధైర్యం చెప్పినా, నాకూ, గోపి ఏ ముహూ ర్తాన ఈ ఉద్యోగంలో చేరేడోకాని, ఈ యుద్ధం కూడ యిప్పుడే రావాలా' అని బాధపడేవాడిని.

గోపి ఫ్రంట్‌కి వెళ్ళిన వారంలో జాలకి

ష్ ఉత్తరం వచ్చింది. అతని తల్లికి ఎంత చక్కగా రాశాడో! నాకు చూపించి గర్వంతో పొంగిపోయాడు మూర్తి.

'అమ్మా,'

నేను క్షేమంగా వున్నాను. నా గురించి మీరేం భయపడకండి. నాకే ప్రమాదం జరగదు. క్షేమంగా, విజయంతో తిరిగి వస్తాను. మీరనవసరంగా దిగులుపడకండి.

అమ్మా, నిజంగా నాకెంత ఆనందంగా వుందో తెలుసా యిప్పుడు! ఈనాటికి నేనూ దేశానికి ఏ కొంచెమైనా ఉపయోగపడుతున్నందుకు—నాకు ఎంతో తృప్తిగా వుంది. చూశారా మీరు అప్రయోజకుడనుకునే మీ కొడుకు ఈనాటికి ప్రయోజకుడై దేశాసేవ చేస్తున్నాడు.

అమ్మా, దేశరక్షణకి తోడ్పడడంలో దేశంకోసం ప్రాణాలు త్యాగం చేయడంలో యింతటి అనిర్వచనీయమైన ఆనందం వుందని నేనెన్నడూ అనుకోలేదు సుమా! మేమందరం!, అంటే నేనూ, నా సహోద్యోగులు ఎంతో ధైర్యసాహసాలతో పోరాడుతున్నాం శత్రువులతో! మాలో ఏ ఒకరికీ ప్రాణభయం లీలా మాత్రంగానైనా కలుగక పోవడం మాకే ఆశ్చర్యంగా వుంటుంది.

ప్రతి ఒక్కరం ఫ్లైట్‌కి వెళ్లేముందు ఎంతో ఉత్సాహంతో ఒక్కొక్కరం ఎన్నేసి శత్రు విమానాలు కూల్చగలమా, శత్రువుకి ఎంత నష్టం కలిగించగలమా అన్న ఆలోచన తప్ప, మాకేమైనా ఆపదవస్తుందేమో నన్న అనుమానమేలేదు. ఏ క్రికెట్ ఆటో ఆడుతున్నంత ఉత్సాహంగా ఒక్కొక్కరం ఎన్నేసి వికట్లు పడగొట్టగలమా అన్నట్టుగా ఒకొక్కరం పంతాలువేసుకుని మరీ రణరంగంలోకి దుముకుతున్నాం. ఒకవేళ కర్తవ్య నిర్వహణలో మాలో ఎవరికైనా ఆపద సంభవించినా, మరణం సంభవించినా, తాత్కాలికంగా తోటి ఉద్యోగిని పోగొట్టుకున్నందుకు బాధపడ్డా, దేశం పట్ల తమ కర్తవ్యం నిర్వహించి, వీరోచితంగా పోరాడి ప్రాణత్యాగం చేసిన, ఆ ధీరుని అడుగుజాడల్లో మేము నడవాలని విశ్వసించుకుని నూతనోత్సాహంతో శత్రువులని చీల్చి చెండాడాలన్న ఆవేశంతో వీర విహారం చేస్తున్నాం.

మేమందరం దేశంకోసం ప్రాణత్యాగం చేయటానికి సిద్ధంగావున్నాం. విజయానికి మా శక్తివంచనలేకుండా తోడ్పడుతున్నాం. అంతిమ విజయం మనదే అన్న ధైర్యం మాకుంది.

అమ్మా నేను రెండు శత్రు విమానాలని ధ్వంసం చేశాను తెలుసా! ప్రపంచ ఖ్యాతి గాంచిన శాబర్ జెట్ విమానాలని, మనభారత దేశంలో తయారయిన విమానాలతో ఒక్కొక్కటి ఒక్కొక్క దెబ్బకి నేలకూల్చాను. ఎయిర్ మార్షల్ నాతో కరచాలనం చేసి వెల్‌డన్ బాయ్'— అని ప్రసంశించారు. డిఫెన్స్ మినిస్టర్ నా భుజం తట్టి ఆప్యాయంగా ప్రశంసించి అప్పటికప్పుడే 'మహావీర చక్ర' బిరుదు ప్రసాదించబోయేటట్లు తెలిపారు. ఆనందంతో నావళ్లు పులకరించింది. కళ్లు చెమర్చాయి. ఇలాంటి దేశంకోసం ప్రాణాలు అర్పిస్తేమాత్రం ఏమని పించింది? నా ఆనందంతో పాలుపంచుకోడానికి మీకు రాస్తున్నాను ఈనాటికి నాజన్మ తరించినట్టనిపించింది.

అమ్మా, కర్తవ్య నిర్వహణలో, ఒకవేళ నాకేదయినా సంభవిస్తే మీరెంతమాత్రం విచారించకూడదు దేశంకోసం ప్రాణాలు అర్పించిన కొడుకుని చూసి మీరు గర్వించాలి!

రెండు విమానాలు కూల్చినందుకు నాకివాళ ఆఫ్. మళ్లీ యింకో ఫ్లైట్‌కి రేపో, ఎల్లుండో వెడతాను. వీలయినంత వరకు శత్రువుకి నష్టం కలిగించాలన్న ఆరాటం నాలో చాల ఎక్కువగా వుంది. నా శక్తివంచన లేకుండా విజయానికి తోడ్పాటు పడుతాను.

ఇవాళ తీరికగా నా ఆనందాన్ని వెల్లడించుకోవాలని మీకీ ఉత్తరం రాశాను. చాల పెద్ద ఉత్తరం రాశాను గదూ! మళ్లీ తర్వాత ఇంకో ఉత్తరం రాస్తాను. ఇంక వుంటాను జైహింద్!''—గోపి.

ఆ ఉత్తరం చూసి గోపి ధైర్యసాహాలకి అంతటి ఘనకార్యం చేసినందుకు ఆనందించాం.

ఆ ఆనందపారవశ్యం అణగకముందే తర్వాత మూడురోజులకే యింతటి ఘోరవార్త వినవలసి వస్తుందని కూడ అనుకోలేదు.

గోపిలాంటి ధీరుడు చనిపోవడం ఎంత దురదృష్టం! ఎంతమంది తల్లిదండ్రుల కడుపులో చిచ్చుపెట్టడానికి, ఎంతమంది భార్యబిడ్డలు కన్నీరు కార్చడానికి వచ్చిందో ఈయుద్ధం! ఎన్ని రకపాతాలు జరగాలో ఎంతమంది తమ ప్రాణాలు బలిపెటాలో!

మూర్తి యింటినించి అప్పుడప్పుడు

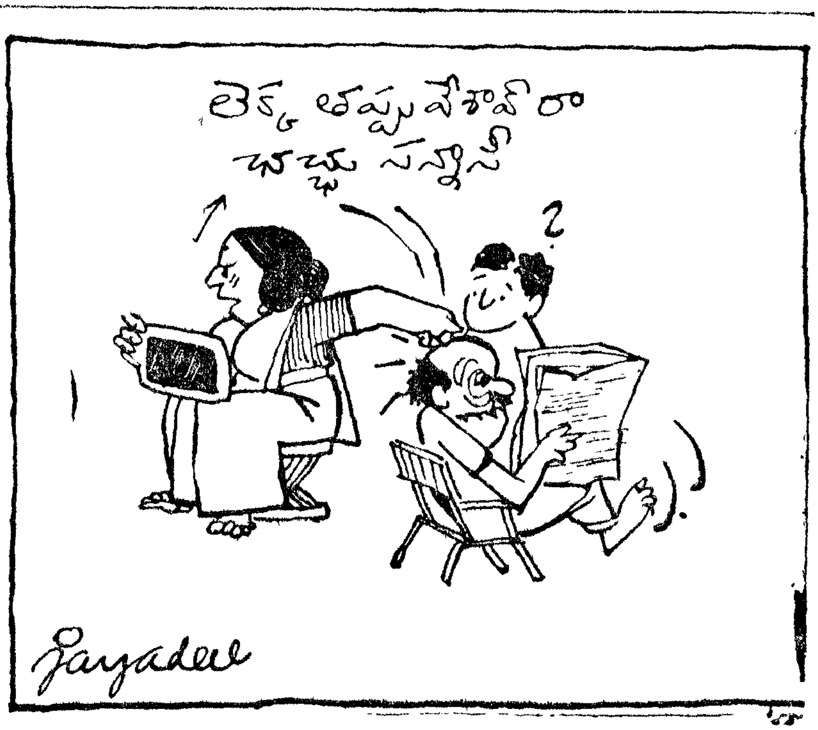

హృదయవిదారకంగా ఏడుపులు విని పిస్తున్నాయి. ఇంకా ఎన్ని వేలమంది ఇలా దుఃఖిస్తున్నారో!

* * *

మర్నాటి పేపరులో గోపి మరణ వార్త విశదంగా తెలిసింది. ఆరోజు ఫ్లైట్‌కి వెళ్ళి ఒక శత్రు విమానానికి నష్టం కలిగించి తిరిగి బేస్‌కి వస్తూండగా ఇంకో శత్రు విమానం కురిపించిన బాంబులకి గోపి ప్లేన్ దగ్ధమై కూలిపోయిందట. ప్లేనుతోపాటు గోపి కూడ మంటలకి ఆహుతి అయిపోయినట్టు, అతని ధైర్యసాహసాలకి మెచ్చి ప్రభుత్వం 'మహావీరచక్ర' బిరుదు ప్రసాదించినట్టు వార్త వచ్చింది.

అది చూసి మూర్తి వాళ్ళు గొల్లుమని ఏడ్చారు. పాపం ఆఖరికి శవాన్నయినా కళ్ళ చూసే యోగ్యం లేకపోయింది. 'నీవులేని యీ బిరుదులు ఎందుకు నాయనా, ఏం చేసుకోం? గోపీ గోపీ' అంటూ గుండెలు పగిలేలా రోదిస్తుంటే వాళ్ళని చూసి రాళ్ళు సయితం కరుగక మానవు.

ఇంటి నిండా కూతుళ్ళు, అల్లుళ్ళు, ఆప్తులు, బంధుజనం, అంతమందిలో గోపి లేని వెలితి, ఇంక పూడలేని వెలితి అని మరింత బాధపడేవారు.

— చూస్తుండగానే పన్నెండు రోజులు అయిపోయాయి. పన్నెండో రోజున వూరి పెద్దలందరూ, మూర్తి అధ్వర్యాన వూళ్ళో సంతాప సభ ఏర్పాటు చేశారు. సభలో గోపిలాంటి ధీరుడు తమ వూరివాడు కావడం తమకు గర్వకారణం అన్నారు. దేశంకోసం ప్రాణాలర్పించిన, అంతటి ధీరుడుని కన్న ఆ తల్లి దండ్రులు ధన్యులన్నారు. అందరూ గోపిని, గోపి ధైర్యసాహసాలని ప్రశంశించారు. గోపి ఫోటో ఒకటి ఆవిష్కరించి, పూలమాలలు వేసి వూరంతా ఆర్భాటంగా వూరేగించారు. గోపి తల్లి, తండ్రులకి తమ సంతాపాన్ని తెలిపారు. — అదంతా చూస్తూంటే మనిషికి బ్రతికి వున్నప్పటికంటె, చనిపోయేకే ఎక్కువ విలువ, ఎక్కువకీర్తి ప్రతిష్ఠలు లభిస్తాయన్న సత్యం కళ్ళారా చూశాను. ఒకప్పుడు తలిదండ్రులు సయితం ఎందుకూ పనికిరాడనుకున్న

దేశంకోసం

ఆ గోపినే, ఈ వాడు ఇంత మందిచేత ఇన్ని ప్రశంసలు అందుకుంటున్నాడనిపించింది.

రోజులు దొర్లి పోతున్నాయి. ఆఖరికి యుద్ధ మాగిందన్న వార్త అందరికి శాంతి కలిగించింది. రక్తపాతాలు ఆగినందుకు అందరూ ఆనందించారు.

గోపి పోయి రెండునెలలు అవుతూంది. ఈ రెండు నెలలలోనూ మూర్తి దంపతులలో ఎంతో మార్పు వచ్చింది. జీవచ్ఛవాలలాగా, దైన్యంగా బ్రతుకక తప్పదన్న వైరాగ్య ధోరణిలో రోజులు జరుపుతున్న, వాళ్ళని, వాళ్ళ దుఃఖాన్ని కాలగతే మార్చాలి!

* * *

యుద్ధంలో అమిత ధైర్య సాహసాల చూపి ప్రాణాలు అర్పించిన వారికి, యుద్ధంలో వీరకృత్యాలు చేసినవారికి ప్రభుత్వం వారి ధైర్య సాహసాలను గుర్తించి బిరుదులు ఇచ్చి సత్కరించడాకి నిశ్చయించుకుంది. ఆ బిరుదులను అందుకోడానికి రావలసినదని అందరికి ఆహ్వానాలు వెళ్ళాయి. మూర్తికి కూడ 'చనిపోయిన తమ కుమారుని తరుపున 'మహావీరచక్ర' బిరుదును అందుకోడానికి ఢిల్లీ రావలసినదని ఆహ్వానం పంపింది ప్రభుత్వం.

అది చూసి మూర్తి పేలవంగా, విషాదంగా నవ్వాడు. "నాకెందుకురా, వాడు లేని యీ బిరుదులు, గౌరవాలు నాకెందుకు, ఏం చేసుకోను, ఫొటో కట్టించుకోనా? అది చూస్తున్నప్పుడల్లా మరింత బాధ, నాకక్కర లేదు, నేవెళ్ళను" అన్నాడు.

"ఇంతటి గౌరవం పొందగలగడం సామాన్యంకాదు. అందరికి ఇంత అదృష్టం లభించదు. నీ కొడుకు లేకపోయినా వాడికి లభించిన కీర్తి ప్రతిష్ఠలు నీవికావా? నీవు అలాంటి కొడుకుని కన్నందుకు గర్వించాలి. తప్పకుండా నీవు ఢిల్లీ వెళ్ళవలసిందే..." అని ఎంతో నచ్చచెప్పి, బలవంతంగానే ఢిల్లీ పంపించాను.

వారం రోజుల తర్వాత ఢిల్లీనించి వచ్చిన మూర్తిని చూసి ఆశ్చర్యపోయాను. మూర్తిలో విపరీతమైన మార్పువచ్చింది. పూర్వపు విచారపు దుఃఖపు ఛాయలు మచ్చుకైనా కనపడలేదు. వాటిస్థానే మొహంలో కాంతి, కళ్ళలో తేజస్సు, అన్నింటికి మించిన ఏదో అవ్యక్తమైన ధృఢత్వం కన్పించింది, మాటలలో, చేతలలో, రూపులో! నే నాశ్చర్యపడి అడిగే లోపలే తనే ఎంతో ఉత్తేజితుడై చెప్పడం మొదలు పెట్టాడు.

నేను నిజంగా ఢిల్లీ వెళ్ళడం చాలా మంచి పని అయింది సుమా, వెళ్ళక పోయుంటే, ఎన్నాళ్ళకీ మామూలు మనిషిని కాలేకపోయేవాడిని. అక్కడికి వెళ్ళి, నాలాంటి వారిని చాలా మందిని చూశాక నాకు జరిగిన నష్టం. స్వల్పమే అనిపించి, ఏదో వూరట కల్గింది. ఉన్న ఒక్కగానొక్క కొడుకుని పోగొట్టుకున్న పండు వృద్ధ మాతలను, ఏకైక పుత్రుని దేశానికి అర్పించిన తండ్రులని, పెళ్ళయిన కొద్దిరోజులలోనే భర్తలను కోల్పోయిన అభాగినులను, తండ్రిప్రేమ కరువయిన పసిపాపలు గల తల్లులను... వీరందరిని చూస్తూంటే నేనింకా కొంతలో కొంత అదృష్టవంతుడనే అనిపించింది.

అందులో ఒక పండు ముసలి, ఎనభై ఏళ్ళ ఎక్సు సర్వీసుమేన్—ఇది వరకు ఒక కొడుకు చైనాయుద్ధంలో చనిపోయాడట. ఇప్పుడు మిగిలిన ఆ ఒక్క కొడుకు కూడ చనిపోయినా కూడ ఎంతో నిబ్బరంగా "నాకు దక్కని అదృష్టం నా కుమారులకు దక్కినందుకు గర్విస్తున్నాను. దేశంకోసం ఏ కొంచెం సేవచేయగలిగినందుకు గర్విస్తున్నా నన్నాడు" అతని దేశభక్తికి, గుండె నిబ్బరానికి అందరూ జోహారు లర్పించారు.

ఇంకో కేప్టెన్ భార్య, పాపం వివాహమైన ఆరు నెలలకే భర్తని పోగొట్టుకున్న అభాగ్యురాలు, భర్త తరపున 'వీర

చ్రక్' బిరుదును అందుకోడానికి వచ్చి 'తనకు కలిగిన వ్యక్తిగత నష్టం ఎంత బాధాకరమైన దైనా, ఎవరూ పూడ్చలేని దైనా, అంత ధీరుడిని భర్తగా ఆరు నెలలైనా పొందగలిగి నందుకు, దేశంకోసం ప్రాణాలర్పించిన వీరుడి భార్యనని చెప్పకోడానికి గర్విస్తున్నానని' కన్నీళ్లతో పత్రికా విలేఖరులతో చెప్తున్న ఆమెని చూసిన అందరి హృదయాలు ద్రవించాయి.

ఇంకో వృద్ధ మాత, ఏకైక ఆధార మైన కొడుకుని వృద్ధాప్యంలో పోగొట్టుకుని ఏకాకి అయి కూడ 'పుత్రమరణం తనని ఎంత దహిస్తున్నప్పటికీ, గర్భశోకం నిలువునా క్రుంగ దీస్తున్నప్పటికీ, ఒక మంచి కార్యంకోసం, దేశంకోసం, దేశ రక్షణకోసం తన పుత్రుని అర్పించినందుకు ఆనందిస్తున్నానని, వీరమాత అనిపించు కున్నందుకు, గర్విస్తున్నానని, అటువంటి పుత్రుని గన్న తన జన్మ ధన్యమైనదని భావిస్తున్నానని' చెప్పింది కుమారుని తరుఫున 'మహావీరచక్ర' బిరుదు అందుకోడానికి వచ్చింది

ఇంకో మేజర్ భార్య నలుగురు పసి పాపల తల్లి 'తన భర్త మరణం తనకి వ్యక్తిగతంగా ఎంత కష్టం కలిగించినా, ఎంత క్రుంగ దీస్తున్నా భర్త అడుగు జాడల్లో, భర్త ఆశయాలకు అను గుణంగా, ఈ పసిపాపలను పెంచి పెద్ద చేసి, వీరులుగా దేశసేవకి వినియోగించడం తన లక్ష్యం' అంది

ఇలాగే ప్రతి ఒక్కరూ, బహుమతిని అందుకోడానికి వచ్చిన అందరూ, తమ తమ వ్యక్తిగత నష్టాలకి విచారిస్తున్నా దేశంకోసం తన వారిని అర్పిస్తున్నట్టు మాట్లాడారు ఇంకా వీరు తెరమీద వారు మాత్రమేనని, తెరవెనుక ఇలాంటి వారు వేల మంది వున్నారన్న నిజం గుర్తించి, ఒక్క నేనే అంత ధీరుడైన కొడుకుని కని కూడ ఇంత బేలగా దుఃఖిస్తున్నానని పించింది.

రాష్ట్రపతినించి బహుమతి అందుకుంటూంటే చేతులు వణికాయి. స్వయంగా గోపి అందుకుంటుంటే చూసే యోగం లేదని పించింది.

బహుమతి ప్రదానం తరువాత రాష్ట్రపతి చెప్పినట్టు "ఈనాడు దేశంకోసం ప్రాణత్యాగం చేసిన వారిపేర్లు చరిత్రలో చిరస్థాయిగా వుంటాయని, వారెన్నటికీ చిరస్మరణీయులని, వారి త్యాగం ప్రజ లెప్పుడూ గుర్తిస్తారని, అట్టి వారిని కన్న తల్లిదండ్రులు ధన్యులని, అట్టి వారిని చేపట్టిన స్త్రీలని అభినందిస్తూ, వారికి జరిగిన వ్యక్తిగత నష్టానికి నా సంతాపసానుభూతులు" అన్నారు

ఆ మాటల్లో ఎంత నిజం వుంది? గోపి చనిపోతేనేం వాడి పేరు చిరస్థాయిగా వుంటుంది! చిన్న వాడైనా, పెద్ద చావు పొందగలిగి, అందరిచేత మన్ననల నందుకుంటున్నాడు బ్రతికినది కొద్దికాలమైనా తన జీవితానికి సార్థకత చేకూర్చుకున్నాడు. ఒక మంచిపని చేశానన్న తృప్తితో చని పోయాడు. ఎందుకూ, మనం అరవయేసి ఏళ్లు బ్రతికాం! బ్రతుకుతున్నాం. మన యీ జీవితంలో ఒక్క మంచికార్యం, నలుగురి చేత అవుననిపించుకునే పని, అంతదాకా ఎందుకు నేను మనసుకి తృప్తి నిచ్చేపని ఒక్కటైనా చేశామా? ఎందుకు ఇన్నాళ్లు బ్రతికితేనేం? బ్రతికినది కొద్ది కాలమైనా గోపి చరిత్రలో చిరస్థాయిగా, చిరస్మరణీయుడుగా నిల్చిపోయేటట్టు చేసుకున్నాడన్న నిజం గుర్తించాక మనసు తేలిక పడింది. అలాంటి సుపుత్రుడిని కన్న నేను ఇంక అవివేకంగా దుఃఖించడంలో అర్థం లేదని పించింది.

దేశం కోసం నా కొడుకుని అర్పించానన్న తృప్తితో నా దుఃఖాన్ని మరచిపోడానికి నిశ్చయించుకునాను. గోపి అమ్మతో కూడ ఇదే చెప్పాను గోపి గురించి ఇంక బాధ పడను వెర్రిగా!" ఏదో అనిర్వచనీయమైన అనుభూతి కళ్లలో దోక్త్యమవుతూంటే ఆవేశంగా చెప్పిన మూర్తి మాటలకి, మూర్తిలోని మార్పుకి నేనెంతో ఆశ్చర్య పోయాను.

నిజమే, 'చావన్నది ఒకసారే గదా వస్తుంది' అన్న నిజం గుర్తించి ధైర్యంగా వెళ్లి దేశంకోసం ప్రాణ త్యాగం చేయడంలో ఎంతటి ఆనందం, తృప్తి వుంటుందో అనుభవించిన వారికి గాని తెలియదేమో!" అని అన్పించింది. ●

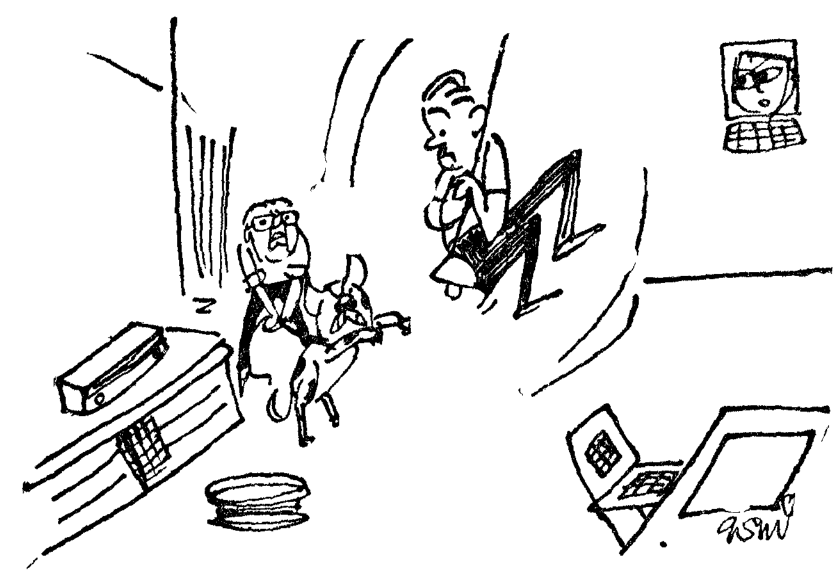

అలాగే వుండండి రావుగారూ—కుక్కని లోపల కట్టేసి వస్తాను.